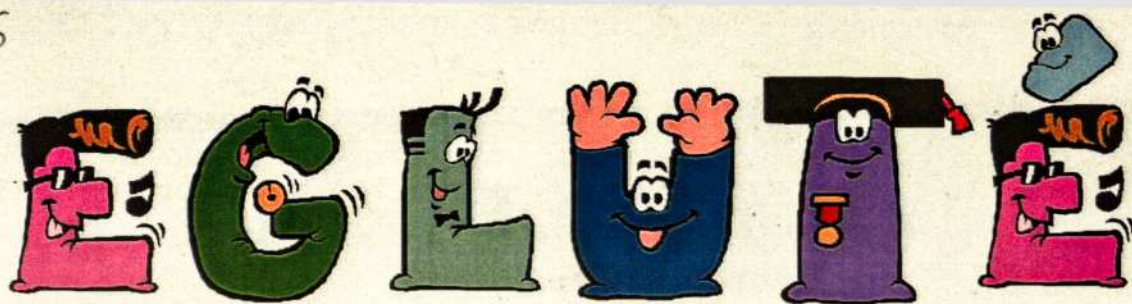
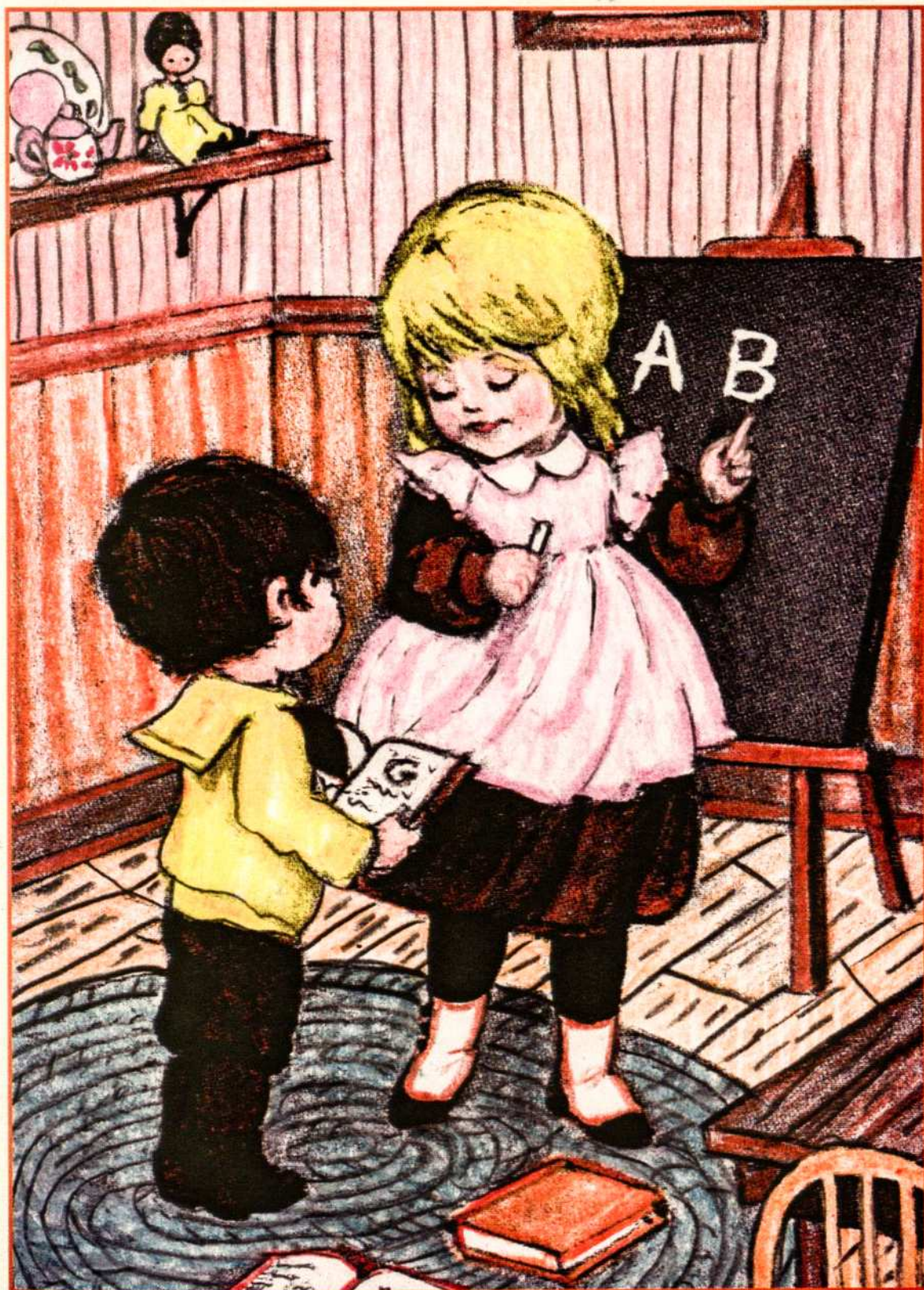

SPALIS * 1999 * OCTOBER

VOL 50/NR.8

E G L U T Ė

SPALIS / OCTOBER / 1999 Vol. 50 / Nr. 8

TURINYS

- 1 MOKYKLĖLĖ LAUKIA, *Martynas Vainilaitis*
- 2 IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO
- 5 VĖJAS, *Justinas Marcinkevičius*
- 5 VARNIUKAS
- 6 MŪSŲ KŪRYBA
- 16 BATUKAI, *Laima Matutytė*
- 17 LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS
- 20 IŠ ISTORIJOS LOBYNO
- 24 IŠ PASAKŲ SKRYNIOS
- 27 ZUIKIO KOPŪSTAS, *Zita Gaižauskaitė*
- 27 KIŠKELIO DANTYS
- 28 AR ŽINAI?
- 30 GALVOSŪKIAI
- 32 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTĖ, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.

Printed by Ričardo spaustuvė, Palos Hills, IL 60465

MOKYKLĖLĖ LAUKIA

Martynas Vainilaitis

Nuplasnojo vasarėlė
Žaliasparnė
Paskui gerves, paskui pempes,
Paskui garnį...

Margaspalvės pievų gėlės,
Likit sveikos!
Į mokyklą mokyklėlę
Žengti laikas.

Pakelėj galvelę kelia
Pievų smilga.
Mes pradėjom mokslo kelią
Ilgą ilgą.

Ką išmoksi, ant pečių nenešiosi.

Ką išmoksi mažas, neužmirši senas.

IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO

Užkeikti turtai Bokšto kalno urvuose

Kadaiše sraunios Vilnios pakrantėj, ant Bokšto kalno, puikiuose rūmuose gyveno labai turtingas didikas. Savo turtų galo nematė. Rūmų kambariai buvo užversti auksu, sidabru, įvairiausiomis brangenybėmis, kaurais, kailiais, deimantais kaišytais ginklais ir brangiais indais.

Turtuolis turėjo vienturtę dukterį, kuri garsėjo savo grožiu, bet taip pat buvo žinoma, kad ji puikuolė ir kietaširdė. Niekindavo visus, kas tik jai pirštis mėgino, laikydama nevertais jos. Puikuolė pana iš gyvųjų mylėjo tik savo šunį ir gaidį ir niekuomet su jais nesiskirdavo. Kai mirė jos tėvas, jinai paveldėjo rūmus, žemes ir visas brangenybes. Tada pasidarė dar nesukalbamesnė.

Vieną vakarą į rūmų kiemą užklydo elgeta. Iš tolimų kraštų beeidamas, pamatęs puikius rūmus, manė juose nakvynę rasiąs, pavalgyti gausiąs, o gal ir šiokią tokią paspirtį ateičiai. Bet skaudžiai nusivylė. Vos tik pravėrė kiemo vartus, didžiulis šuva šoko ant jo ir ėmė draskyti rūbus ir skaudžiai įkando į koją. Besidairydamas pagalbos, pamatė lange stovinčią gražią panaitę ir gardžiai besijuokiančią, o ginti nė nemanančią. Tokio beširdiškumo užgautas senis sušuko:

— Kad tu kiaurai žemę prasmegtum su visais savo rūmais ir turtais!

Tą naktį Vilniuje siautė baisi audra. Juodų debesų kamuoliai sukosi

viršum miesto, lietus kaip iš kibiro pylė, vėjas medžius laužė, stogus draskė, o žaibų žalčiai kas sekundę raižė juodus debesis. Perkūnas taip smarkiai trenkė į rūmus, kad toj vietoj, kur jie stovėjo, nė žymės neliko. Daug metų praėjo po to įvykio. Žmonės pasakoja, kad naktimis Bokšto kalne požemy girdimi verksmai ir dejavimai, šuns lojimas ir gaidžio giedojimas.

Vieną vakarą vienas jaunikaitis, Vilniaus miestetis, išėjęs pasivaikščioti, atsidūrė ant Bokšto kalno. Bekopdamas gerokai pavargo, tai kalno viešūnėje atsigulė pailsėti ir užmigo. Per miegus girdėjo po žeme šuns staugimą ir gaidžio giedojimą. Taip pat išgirdo moters balsą, prašantį įeiti į urvą pasimelsti už nubaustą nusidėjėlę, kuriai įsakyta saugoti turtai už tai, kad gyva būdama nemokėjo tinkamai jų naudoti, malda ją išgelbės nuo bausmės, o jam teks visi turtai, kurie yra požemiuose. Gelbėtojas turėjo paimti visus maldai reikalingus daiktus, o pradėtoji malda būtinai turinti būti pabaigta. Jeigu šito neišlaikytų, visa amžinai dingtų.

Rytojaus dieną jaunikaitis pasiėmė maldaknygę, kryžių, dvi vaškinės žvakes su žvakidėmis, nuvyko į Bokšto kalną ir bematant rado urvo angą.

Kai įėjo į platų mūrytą urvo koridorių, toli pamatė menkutį žiburėlį, kuris besiartinant vis darėsi aiškesnis, nors nebuvo matyti, iš kur jis atsirado. Pasieniais stovėjo didžiulės skrynios, o jose gulėjo maišai aukso, geležimis apkaustytos statinės, kupinos briliantų, rubinų ir perlų, dėžutės su įvairiomis brangenybėmis, čia pat stovėjo labai gražaus darbo auksiniai ir sidabriniai indai, gulėjo ginklai, brangiais akmenimis kaišyti, auksinės grandinės, diržai ir kitokios brangenybės. Tuos nesuskaitomus turtus saugojo nepaprasto grožio mergina. Ji buvo

baltais rūbais pasipuošusi. Veidas ir rankos buvo tokios baltos, tarytum visa būtų iš balto marmuro, ir darė akmeninės statulos įspūdį.

Jaunikaitis pastatė ant skrynios kryžių, šalimais pastatė žvakides su žvakėmis, jas uždegė, į visus keturis šonus pašlakstė švęstu vandeniu ir atsiklaupęs ėmė karštai melstis. Kai atkalbėjęs „Angelas Dievo...“ pradėjo skaityti ilgas Dovydo psalmes, mergaitė sudrebėjo, iš krūtinės išsiveržė sunkus atodūsis, o veidai pamažu ėmė rausti, gaivėti ir nušvito gyvybės ženklu. Jau jaunikaitis įpusėjo skaityti psalmes, kai ūmai, nežinia iš kur, kilo vėjas, o degančios žvakės ėmė smarkiai tirpti, – taip, kad liepsna negalėjo apgaubti labai ilgų dagčių, kurias reikėjo apkirpti, bet jaunikaitis neturėjo kuo, nes pamiršo pasiimti žirkles. Užuoť pirštais dagtis apžnaibęs, sumišo ir pertraukė maldą. Tuo pačiu momentu tamsoje pasigirdo skaudūs dejavimai ir pilnas sielvarto šauksmas:

— Amžinai esu žuvus!

Gulėjęs prie merginos kojų šuva pakėlė galvą ir skaudžiai sustaugė. Kažkur toli urvo gilumoj, pasigirdo juokas ir atsimušė į urvo vingius.

Žemė prakiuro ir stovėjusios pasieniais aukso skrynios ir kitos brangenybės ėmė grimzti. Kai jaunikaitis antru kartu užsidegė žvakes, nebematė nei turtų, nei juos saugojančios merginos, tik tai toj vietoj, kur jina stovėjo, pamatė šiek tiek nuo paviršiaus pakilusį šulinio sankertinį, o jame lyg krauju dažytą vandenį.* Nepakenčiamas oras pripildė urvą ir privertė jaunikaitį nešdintis.

*Dešinėj Bokšto kalno urvą užlaužoj iš tikrųjų yra šulinėlis neaukštu sankertiniu, kurio vanduo yra rausvas, nes savyje turi labai daug geležies. Kitas žmonių padavimas sako, kad tasai kraujuotas šulinys ištryškęs po atkaklaus mūšio su kryžiuočiais, kurie iškapoję visą Bokšto pilies igulą.

Vėjas

Justinas Marcinkevičius

Vėjas ūžia, vėjas pučia,
Medžiai supas: učia, učia.
Aš lovytėje guliu
Ir užmigti negaliu.

Nieks manęs nepasūpuoja,
Nieks dainos nepaniūniuoja.
Švilpia vėjas kamine.
Leiskit vėją pas mane.

Jis lauke visai sužvarbo.
Kambary jam duosiu darbo:
Ant lovytės atsitūps
Ir mane per naktį sups.

VARNIUKAS

Tupi varna ir varniukas.
Varna snaudžia,
O varniukas:
– Mama, mokytis aš noriu
Skrisk, nupirk elementorių
Varna skrido ilgą kelią
Ir nupirko jam knygelę.
— Kvar r! —
Varniukas žioja snapą,
Skleidžia vieną, kitą lapą.

Pažiūrėjo į viršelį
Ir knygelę švyst į šalį.
— Mama, mokytis nenoriu,
Nešk vaikams elementorių!

MŪSŲ KŪRYBA

LAIŠKAI KARALIUI MINDAUGUI

(Rašo Karaliaus Mindaugo lituanistinės mokyklos mokiniai)

Didžiai gerbiamas, karaliau Mindaugai,

Ačiū, kad kovojai už Lietuvą ir lietuvybę. Aš didžiuojuosi esąs lietuvis. Kiekvieną šeštadienį lankau šeštadieninę mokyklą. Ten aš rašau, skaitau, šoku ir dainuoju. Mūsų šeimoje namuose kalbama tik lietuviškai. Esu ateitininkė. Lietuvybė yra svarbiausias dalykas mano gyvenime. Aš esu buvusi Lietuvoje. Norėčiau kiekvieną vasarą skristi į Lietuvą. Aš myliu Lietuvą ir noriu, kad mano vaikai būtų lietuviai, kaip ir aš esu.

Viltis Meilutė

* * * * *

Mielas Mindaugai,

Ačiū Tau, kad tiek daug padarei Lietuvai. Tu labai padėjai ją suvienindamas. Buvo įmanoma nugalėti visus priešus, kai lietuviai dirbo ir kovojo kartu.

Ačiū Tau, Mindaugai, kad Tu pirmasis apsikrikštijai. Tau apsikrikštijus, kryžiuočiai nebeturėjo reikalo pulti Lietuvos. Tu tada tapai karaliumi.

Mindaugai, Tu tiek gero padarei, kad ir aš noriu prisidėti. Bandysiu išlaikyti lietuvių kalbą ir papročius. Kūčioms nevalgome mėsos, nors yra ant stalo dvylika valgių, o po staltiese padėta šieno. Tik šiaudiniai papuošalai kabo ant mūsų eglutės. Velykom marginam margučius. Yra ir kitų papročių, bet šie yra mano mėgstamiausi. Dar kartą ačiū.!

Tavo draugas *Vytas Bradūnas*

Mielas Mindaugai,

Mano vardas yra Joana Orentaitė. Aš gyvenu Amerikoje. Esu dvylikos metų ir esu septintame skyriuje. Nors gyvenu Amerikoje, lankau šeštadieninę mokyklą, kur išmokstu apie Lietuvą ir jos senovę. Išmokstu apie kunigaikščius.

Labai ačiū už viską, ką tu Lietuvai padarei. Aš manau, kad daug geriau, kad tu Lietuvą suvienijai ir ji yra vienas kraštas. Aš esu labai dėkinga, kad esu katalikė. Jei nebūčiau katalikė, tai nebūčiau sutikusi tiek draugų katalikiškoje mokykloje. Labai, labai ačiū! Stengiuosi padėti Lietuvai. Amerikiečiams draugams pasakau, kad esu lietuvaitė. Papasakoju jiems apie Lietuvą ir jos kultūrą. Daug mano klasės draugų moka marginti margučius, kaip ir mes lietuviai.

Dar kartą dėkoju už viską, ką padarei Lietuvai.

Sudiev

Joana Orentaitė

* * * * *

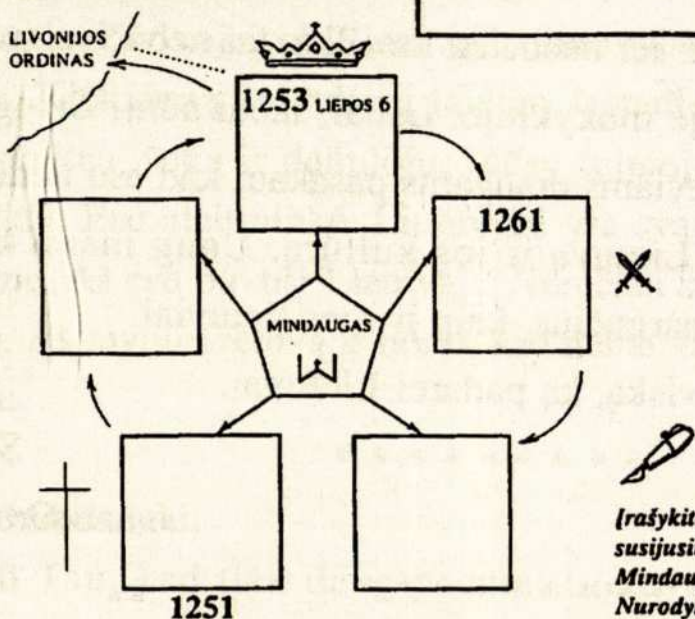
Mielas Mindaugai,

Ačiū, kad sukūrei Lietuvą. Aš taip pat norėčiau būti Lietuvos karaliumi. Jei būčiau karalius, aš sukurčiau tokią stiprią Lietuvą, kad nugalėtumėm kryžiuočius. Aš taip pat sujungčiau Lietuvą su Latvija, Va, kas aš daryčiau, jeigu būčiau karalius.

Sigitas Rimkus

MINDAUGAS – LIETUVOS DIDYSIS KUNIGAİKŠTIS IR KARALIUS

* * * * *

RUDENĖLIS

Per šilus ir klonius,
Pagiriais, laukais
Rudenėlis brenda
Jau seniai seniai.

Neša jis pintinėj
Daug puikių gėrybių:
Miško baravykų,
Kriaušių ir ridikų.

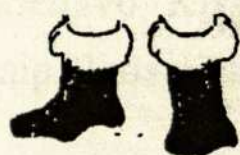

Jis lapus nudažė
Dėmėm margaspalvėm,
O laukus išraižė
Vagom rudaspalvėm.

Birutė Baguckaitė
Navininkų mokykla

NUOSTABŪS BATAI

Vieną dieną aš nusipirkau batus. Jie buvo labai gražūs. Jie turėjo sidabrinčius blizgučius ir didelį baltą bantuką. Buvo tikrai nuostabūs batai. Kai aš grįžau namo, aš juos užsidėjau. Jie buvo labai patogūs ir minkšti viduje. Aš bėgiojau po namą. Jautėsi, kad aš skraidžiau danguje. Aš bandžiau pašokti ir beveik pasiekiau mėnulį. Aš bandžiau lipti į medį, ir per dvi sekundes aš pakilau. Aš negalėjau patikėti kokie nuostabūs buvo šitie batai. Visą dieną lietuviškoje mokykloje aš nešiojau savo batus. Per šokių pamoką aš šokau kaip profesionali šokėja. Per sportą aš bėgau kaip tigras. Net per skautų sueigą, kai mes naudojome dviračius, aš važiauvau 500 mylių per valandą. Šitie batai tikrai buvo nuostabūs!

Aleksandra Habanek

* * * * *

PASAKA

Kartą gyveno sena čigonė. Visi galvojo, kad ji yra ragana. Ji visada sėdėjo savo trobelėje ir kažką burdavo. Ji beveik niekada neišeidavo į lauką. Ji iš tikrųjų buvo ragana.

Vieną dieną miške bamedžiodamas pasiklydo princas. Jis pamatė čigonės trobelę ir įėjo pasiklausti kelio. Čigonė suprato, kad jis yra princas ir ji ėmė burti jam ateitį. Ji sakė, kad jis pamils miško fėją. Ta miško fėja bus labai graži. Dienomis ji

bus mergaitė, kuri pasirodys miško tankumynuose, o naktį ji pavirs į miško žvėrį arba paukštį. Princas ieškos jos visą savo gyvenimą, ir šioje žemėje jis neras nei laimės, nei meilės. Kaip čigonė sakė, taip ir įvyko.

Rugilė Tuskevičiūtė

NUOSTABUS KIAUTUKAS

Vieną dieną maža mergaitė Jūrytė ėjo į pajūrį. Ten jina žaidė smėlyje. Saulė švietė ant jos. Kai ji priėjo prie vandens, jina matė kiautuką. Tai nebuvo paprastas kiautukas. Šitas turėjo vieną žvaigždę viduryje. Jūrytė jį pakėlė ir nusinešė pas savo mamą. Mama irgi nustebo! Tą visą dieną Jūrytė tik žiūrėjo ir žiūrėjo į jį. Sekančią dieną, netikėtai, viskas jai sekėsi. Ji gavo gerus pažymius, mamytė nupirko daug dalykų, draugės ją pakvietė į balių, ir jos mama jai išvirė jos mėgiamiausią vakarienę! Jūrytė buvo labai laiminga, kol vieną dieną pametė tą ypatingą kiautuką. Tada viskas blogai sekėsi! Ji gavo negerus pažymius, mamytė supyko ant jos, ir jos draugės irgi supyko. Jūrytė prisiminė, ką jos močiutė jai pasakė: kai pameti kažką brangaus ar reikalingo, melskis Šv. Antanui. Jūrytė taip ir padarė. Surado savo kiautuką po lova! Ji taip džiaugėsi, kad ji šokinėjo aplink namą. Kai ji vėl ėjo į pajūrį, ji žaidė su kiautuku, ir pametė smėlyje. Jūrytė ieškojo visur, bet nesurado. Mama jai pasakė, kad jau jai nereikia daugiau laimės, jos gyvenimas jau ir taip laimingas!

Antanėli, pasižiūrėk

Ko man reikia

Tai padėk!

Inga Newsom

Vilkas ir Kiškis

(Rašinys, laimėjęs Švietimo tarybos skelbtame konkurse III vietą)

Vilkas ir kiškis gyveno kartu. Jie viens kitam padėdavo. Kiškis išmokė vilką kaip greitai bėgti, o vilkas išmokė kiškį kaip elgtis piktai. Jie gyveno užmiesčio kamputyje.

Vieną ankstyvą rytą, kai dar visi mieste miegojo, kiškis ir vilkas išėjo pasivaikščioti kartu. Kiškis pastebėjo juodus debesis judančius virš jų.

Kiškis sakė vilkui, „Vilke, ar tu matai ką aš matau?“

„Taip,“ atsakė vilkas. „Aš manau, kad yra gaisras. Eikim pasakyti gaisrininkams.“

Kai juodu atėjo į miestą, jie rado, kad visi dar miegojo. Jie bandė pabudinti visus, bet žmonės buvo stipriai įmigę. Tai kiškis ir vilkas viens kitam pašnibždėjo ir pagaliau sugalvojo išeitį.

Jie išėjo laukan ir zuikis paklausė vilko, „Ar tu gali garsiai šaukti?“

„Oi, man labai gerklę skauda“, atsakė vilkas.

„Tau reikia šaukti arba jie niekados neatsibus!!!“ sakė kiškis.

„Negaliu!“ sakė vilkas.

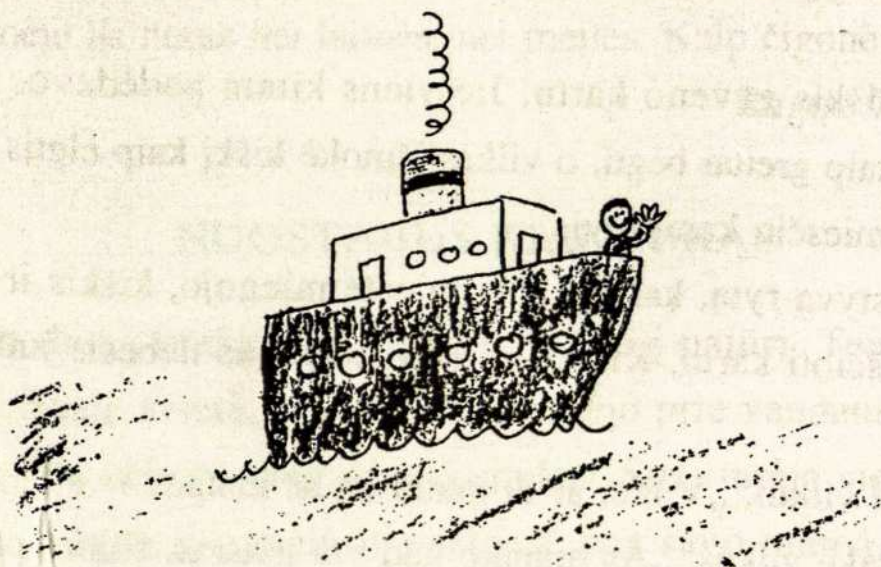
Tai zuikis patraukė uodegą ir vilkas pradėjo kaukti. Visi miesto gyventojai atsibudo, pastebėjo gaisrą ir jį užgesino. Zuikis ir vilkas buvo pirmieji gyvuliai, kurie dirbo kartu su gaisrininkais.

Bet greitieji šuniukai pradėjo pavydėti. Jie norėjo ateiti padėti gaisrininkams. Jų atsirado tiek daug, kad visi pamiršo, kad zuikis ir vilkas pirmieji padėjo gaisrininkams ir mano, kad šunys tą dabar atliko.

Gintas Bradūnas

Karaliaus Mindaugo lit. mokykla, 4 sk.

Jurgio kelionė į Lietuvą

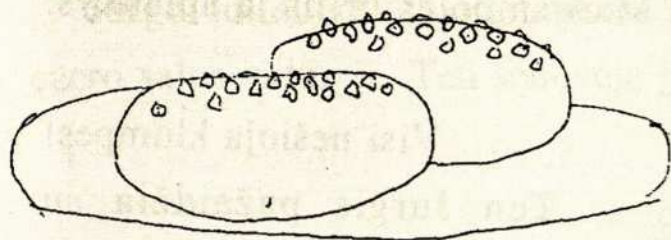
Jurgis keliauja į Lietuvą! Laivu atplaukė į Klaipėdą. Per savo atostogas jis norės pamatyti visą Lietuvą.

Klaipėda yra didelis miestas prie Baltijos Jūros.

Jurgis pažaidžia smėlyje ir net suranda gabalą gintaro. Koks didelis ir gražus Jurgio gintaras!

Tada Jurgis keliauja į Varnius. Prie šio mažo miesto stovi Šatrijos Kalnas. Kiti mano kad ten yra piktų dvasių! Bet Jurgis jokių dvasių nemato ir jis keliauja toliau.

Jurgis yra išalkęs ir nutaria sustoti Telšiuose. Jis suvalgo du didelius didžkukulius! Jurgiui jie labai patinka.

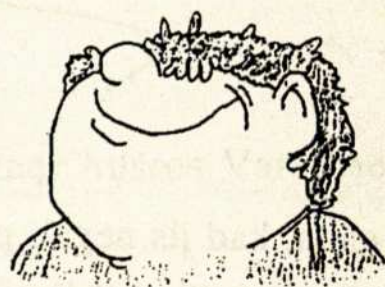
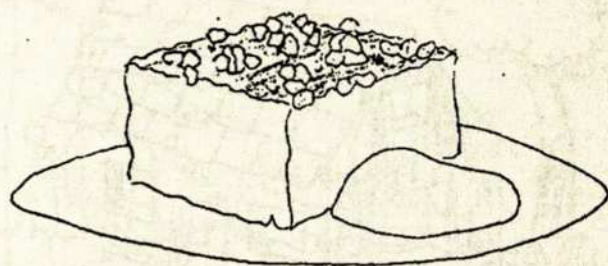
Kadangi jam reikia daug vaikščioti ten, Jurgis

sustoja kavinėje nusipirkti didelį gabalą kugelio.

Tada Jurgis keliauja toliau. Jis atsiranda Panevėžio mieste. Šis miestas yra prie Nevėžio upės. Panevėžys buvo pavadintas šiuos upės vardu.

Jurgis sustoja pas savo pusbrolių Joną, kuris jį pavaišina rūgščiu pienu. Bet Jurgis nėra labai išalkęs ir nelabai daug suvalgo.

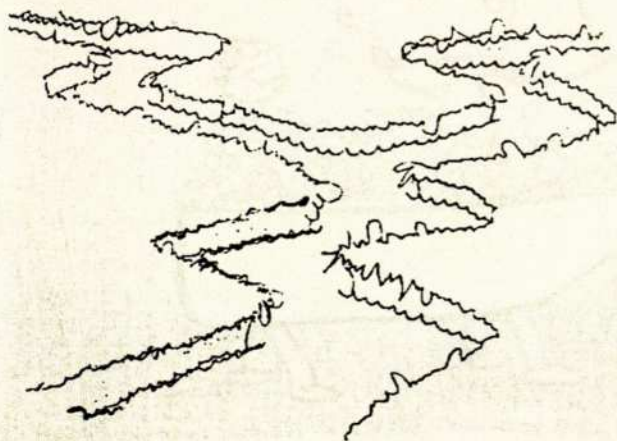
Dabar keliauja į Anykščius. Netoli šio miestelio stovi Puntukas, Lietuvos didžiausias akmuo. Jurgis niekad nėra matęs tokio didelio akmens! Yra smagu čia

pažaisti. Vėliau Jurgis keliauja į Kauną.

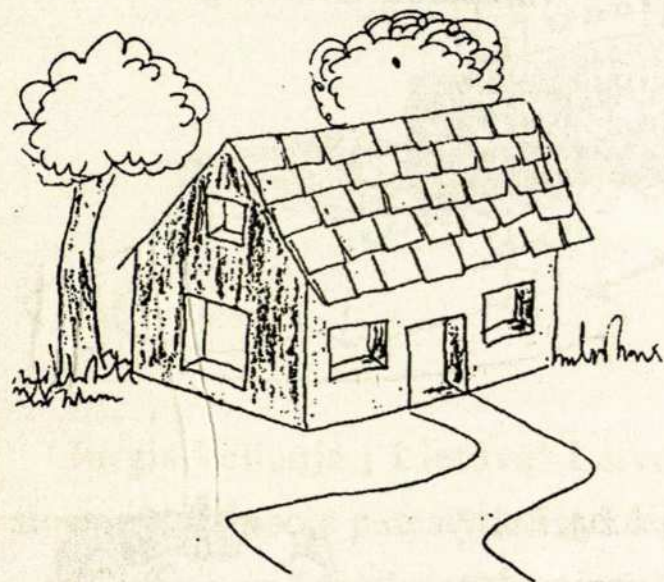
Kaunas yra didelis miestas. Prie šio miesto yra santaka, kur Neris įteka į Nemuną. Nemunas yra Lietuvos didžiausia upė.

Kaune, Jurgis sustoja Vytauto Didžiojo Bažnyčioje ir

įvairiose kitose vietose. Kaune yra daug ko pamatyti!

Jurgio tetos sodyba yra netoli Marijampolės, ir jis ją aplankys. Tenai...

... Visi nešioja klumpes! Ten Jurgis pažaidžia su šuniuku, surenka vištų kiaušinius, ir net padeda tetai pamelžti karvę. Kaip smagu!

Dabar jau pirmadienis. Jurgis valgo koldūnus mažiame restorane Marijampolėje. Po langu teka Šešupė.

Teta Jurgiui papasakoja, kad lietuviai tiki, jog Kūčių naktį gyvuliai kalba. Jurgiui gaila, kad jis negali pasilikti Lietuvoje iki Kūčių. Jis nori įsitikinti ar gyvuliai tikrai kalba.

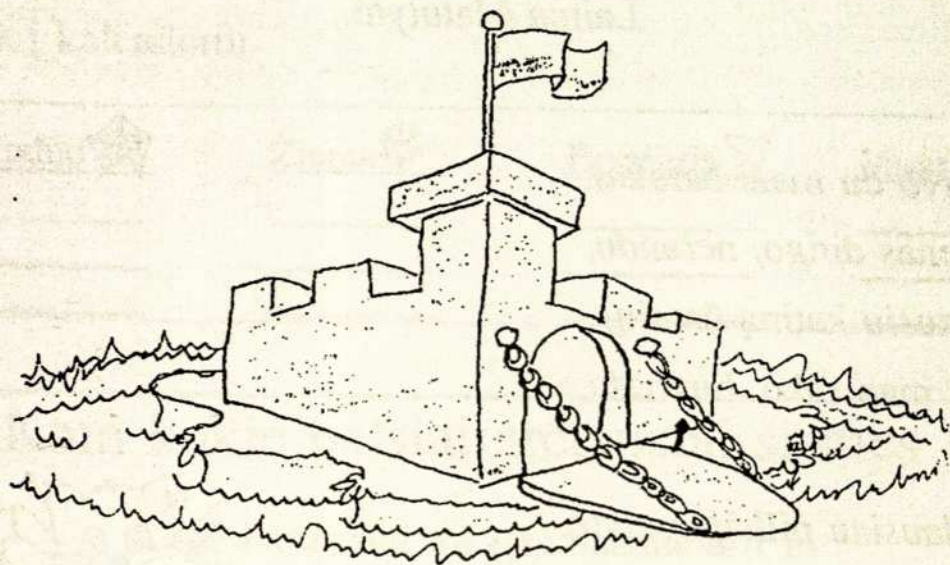
Apsilankęs pas tetą, Jurgis keliauja į Druskininkus. Druskininkai yra vasarvietė. Tai reiškia kad žmonės ten važiuoja atostogauti ir gydytis.

Jurgis ten gauna

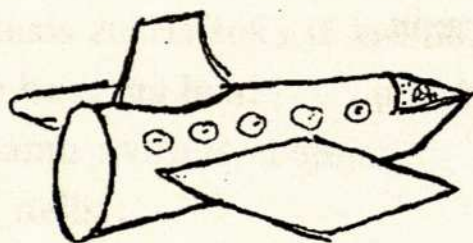
išsimaudyti sūriame vandenyje. Yra labai įdomu ir sveika.

Jurgis toliau keliauja į Trakus. Trakų Pilis yra labai sena ir stovi ežero salos viduryje. Ten senovėje gyvendavo kunigaikščiai.

Jurgis jau keliauja į Vilnių, Lietuvos sostinę. Aušros Vartuose Jurgis pamato stebuklingą Marijos paveikslą.

Rytoj jis išskrenda lėktuvu atgal į namus. Kokia smagi buvo Jurgio kelionė per Lietuvą!

Tomas Mikuckis

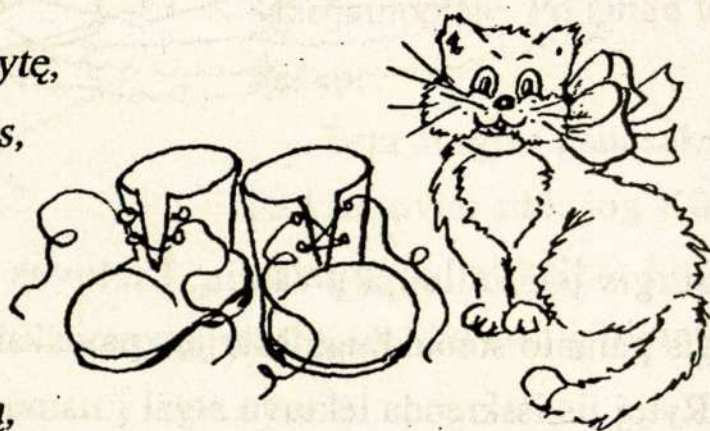
Šv. Kazimiero lit. mokykla L.A.

BATUKAI

Laima Matutytė

*Buvo du maži batukai,
vienas dingo, nerandu,
klausiu katiną ūsorių,
jis man sako, buvo du.*

*Klausiau pilkąją pelytę,
ši pabėgo nuo manęs,
klausiu ir šuniuką,
mažąjį Amsiuką.*

*Ko paklausti iš tiesų,
liūdna man ir neramu,
liūdna man ir neramu,
batų reikia man dviejų.*

LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS

Prisimink mėnesių pavadinimus ir juos užrašyk. Jei pamiršai, žvilgtelk į kalendorių.

<u>Ruduo</u> 	<u>Žiema</u> 	<u>Pavasaris</u> 	<u>Vasara</u>
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Kam kokie balsiai arčiausiai širdies

Lapė labiausiai mėgsta balsius **a** ir **ė**.

L a p ė

Liūtas pasirinko **u**, nes jam patinka sakinytis: **Liūtas – žvėrių karalius**.

Čia yra ir **u**, ir **ų**, ir **ū**...

Raidėmis **a, e, i, u** žymime trumpuosius balsius.

Gaidys sako: **Kas ras, tas les**.

Bailusis zuikis šoka iš krūmo:

Kas bus, tas bus!

Benamis žvirblis abejoja:

Lis, nelis...

Raidėmis **y, ū, o, ė, a, e, i, u** žymime ilguosius balsius.

Vėjas pūtė, pūgos šėlo.

Vėjo nosis mėlo, mėlo...

Ir duris uždarius, laikas bėga

1. Kai kurie mūsų vardai atėjo iš senovės. Ką jie reiškia?

Senolių dievai ir deivės

Perkūnas - galingiausias senovės lietuvių dievas. Jis piktas, bet teisingas, baudė vagis, melagius, pavyduolius.

Žemyna (Juodoji Tetulė) - žemės deivė. Ji teikė žemės turtais ir piktadarių nepriėmė.

Gabija - _____

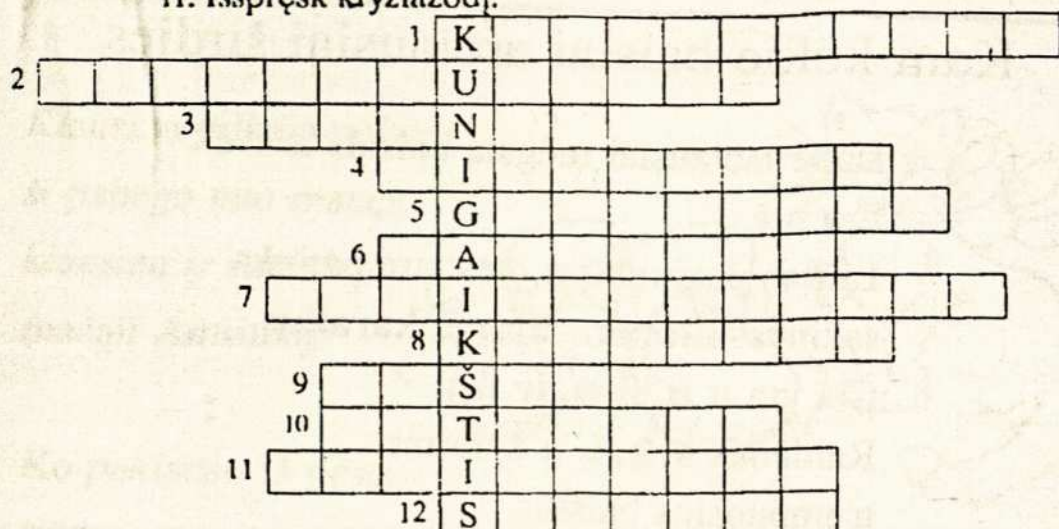
Milda - _____

Laima - _____

Austėja - _____

II. Išspręsk kryžiažodį.

1. Aršiausi Lietuvos prieštai, kurie skelbė nešą pagonims krikščionybę. 2. Karinis vokiečių vienuolių ordinas, kurio nariai nešiojo baltus apsiaustus su raudonu kryžiumi ir kalaviju. 3. Senovės lietuviai garbino gamtą, jos jėgas. Jie buvo 4. Lietuvos karalius. 5. Didysis kunigaikštis, kuris įkūrė Trakus, Vilnių. 6. Toje vietoje, kur dabar stovi Vilniaus katedra, Mindaugas pastatė pirmąją Lietuvoje 7. Gedimino palikuonys. 8. Po Gedimino mirties 30 metų Lietuvą valdė jo sūnūs: Algirdas ir 9. 1410 metais liepos 15 dieną įvyko Žalgirio 10. Jam vadovavo Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Jogaila. 11. 1529 metais Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu tapo dvynerių metų Augustas. 12. Žygimanto Augusto tėvas - Žygimantas

Gyveno senelis ir senutė. Senelis pavasari pasodino ropę. Ropė augo augo ir labai didelė užaugo. Išėjo senelis ropės rauti. Rauna rauna – neišrauna.

Senelis pasišaukė senutę. Senutė įsikibo į senelį, senelis – į ropę: rauna rauna – niekaip neišrauna.

Pasišaukė anūkėlę. Anūkėlė įsikibo į senutę, senutė – į senelį, senelis – į ropę: rauna rauna – niekaip neišrauna.

Pasišaukė šuniuką. Šuniukas įsikibo į anūkėlę, anūkėlė – į senutę, senutė į senelį, senelis – į ropę: rauna rauna – niekaip neišrauna.

Pasišaukė kačiuką. Kačiukas įsikibo į šuniuką, šuniukas – į anūkėlę, anūkėlė į senutę, senutė – į senelį, senelis – į ropę: rauna, rauna niekaip neišrauna.

Pasišaukė pelytę. Pelytė įsikibo į kačiuką, kačiukas į šuniuką, šuniukas – į anūkėlę, anūkėlė į senutę, senutė – į senelį, senelis kaip patraukė, ir išrovė ropę.

IŠ ISTORIJS LOBYNO

Veliuona

Romas Sadauskas

Nemuno ruožas nuo Kauno iki Rambyno vienoje senoje knygoje pavadintas „senųjų piliakalnių paunksmėmis". Tikra tiesa, būtų koks milžinas, tai dešiniuotu Nemuno krantu marių link toliau galėtų žygiuoti dėliodamas kojas tik taip: nuo piliakalnio ant piliakalnio. Kodėl čia jų esama šitokios daugybės, paaiškinti nesunku. Juo arčiau buvusio Kryžiuočių ordino valdų, juo dažniau panemunės gyventojams tekdavo gintis nuo ordino riterių plėšikavimo, antpuolių, besikartojančių be paliovos vienas po kito. Kaip kitaip apsiginsi, tik pilimis pavertęs kiekvieną aukštumą, kiekvieną gyvenamąją vietą. Daugumą jų sunaikino laikas.

Pirmiausia aplankysime Gedimino kapu pramintą piliakalnį. Juk Veliuona – spėjama šio Didžiojo kunigaikščio tėviškė. Taip pat spėjama, kad Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas čia ir savo žilą galvą padėjo: žuvo pašautas iš lietuviams tada dar nežinomo parakinio ginklo. Čia pirmasis paminklas Gediminui nuo 1922 metų tebestovi.

Šiek tiek į vakarus nuo Gedimino kapo yra Ramybės piliakalnis, dar vadinamas Pilies kalnu. Jo viršutinės aikštės pakraščiuose išliko mūrinių sienų liekanos. Atrodo, kad čia 1411 metais buvo pastatyta

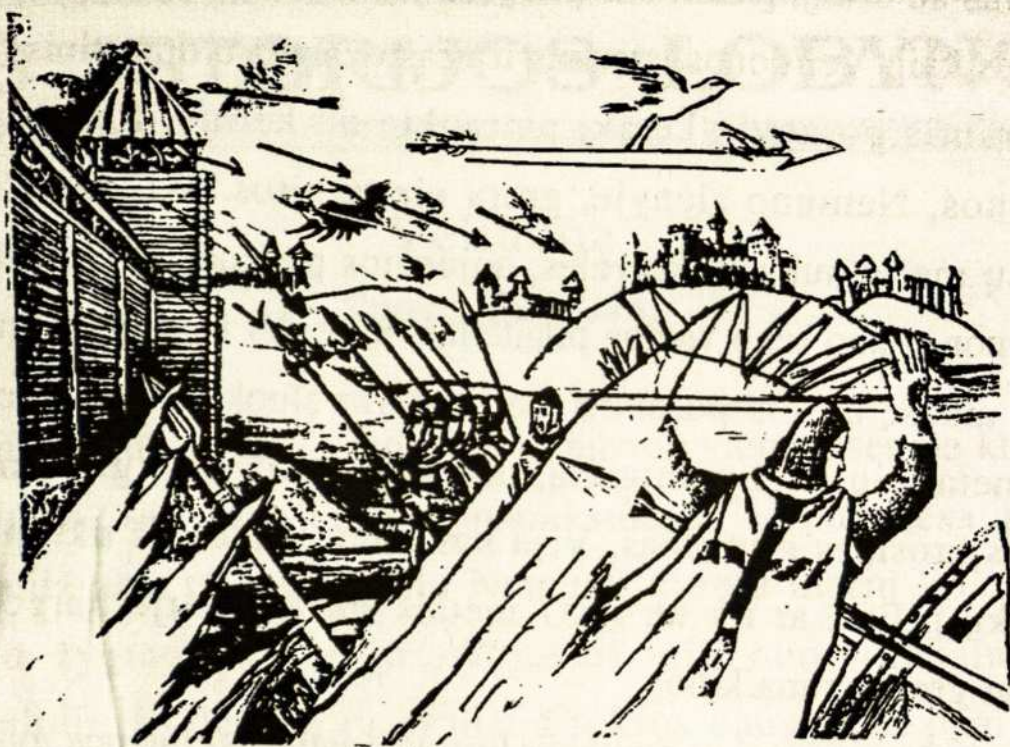
mūro pilis su drūtai įtvirtintais priepiliais. Visa tai saugoma Lietuvos valstybės kaip Veliuonos istorinis ir kraštovaizdžio draustinis.

Dairantis po apylinkę akį patraukia už kelių kilometrų nuo Veliuonos, Nemuno slėnyje, greta viena kitos iškilusios kokių aštuonių metrų aukščio kalvelės, apjuostos pylimu ir grioviais. Tą vietą žmonės nuo seno vadina pilaitėmis, ir ne dėl žodžio. Tyrinėtojai čia yra atkasę beveik pusantro metro storio sluoksnį, kuriame rado daug metalinių strėlių antgalių, plytgalių, akmeninių grindinių, net mūrinės krosnies griuvenas. Visa kas rodo, kad čia iš tikrųjų būta kryžiuokų pilies, ar tik ne 1337 metais statyto Barjerburgo, kurį lietuviai greitai sunaikino.

Įdomi sena ir visokių nuotykių turtinga paties Veliuonos miestelio istorija. Kas dabar pasakys, kad šis palei dešiniąją upės pašlaitę nutįsęs kaimas kažkada buvo lygus Kaunui.

Mirusių dvasių deivė Veliuona atseit kažkur čia turėjusi savo būstą. Dar pasakojama, kad nuolatinių mūšių, ginantis nuo kryžiuočių, metu Veliuonos upelės vanduo parausdavęs nuo žuvusiųjų kraujo. Tai ir vardas Veliuonos čia pritapęs.

Nuo pat mūsų eros pradžios šiose panemunėse žmonių jau nuolat gyventa. Apie XIII amžių ant vieno iš piliakalnių iškilo Junigedos pilis, sustiprinta medžiais, žemės ir akmenų aptvarais. Ją kryžiuočiai kasmet puldinėdavę, iš viso bene 57 kartus. Tačiau paimti Veliuonos priešams nepavyko, todėl žemėliau prie Nemuno kryžiuočiams teko pasistatyti kitą – minėtą Barjerburgo tvirtovę. O Veliuonos pilys ir sutriuškinus ordiną dar ilgai ir gražiai Lietuvai tarnavo. Didysis

kunigaikštis Vytautas jų čia net dvi išlaikė. Turėjo įgulas, kurios pilis prižiūrėjo, dirbo įvairų darbą, pavyzdžiui, užtvaras Nemune pastatė. Viena Nemuno sala dar ir dabar Vytauto vardu vadinama. Žodžiu, čia kiekvienas akmuo istorija kvėpuoja, vidurinėje mokykloje yra muziejus, kur sukaupta daugiau kaip 6000 eksponatų.

O apsauginė Nemuno pilių paunksnė tęsiasi toliau. Raudonė, Gelgaudiškis, Skirsnemunė, Jurgarkas. Vis tai gilios istorijos, tolimos ir garsios mūsų krašto praeities vardai, minimi kryžiuočių kronikose nuo pačių pirmųjų ordino žygių į Lietuvą. Tačiau palaužti šią pilių sieną ir galutinai įsitvirtinti vidurupio panemunėse kryžiuočiams nepavykdavo, nes Lietuva tuo metu jau buvo stipri ir palyginti vieninga valstybė. Ne taip, kaip kai kurios kitos baltų gentys, kurios toms kovoms nebuvo pasirengusios ir išnyko nuo žemės paviršiaus

tarsi nebuvusios. Ilga ir skaudi jų likimo istorija laukia, kad būtų kieno parašyta.

Už Jurbarko atsidūręs greitai pajunti, kad aplinkui viskas keičiasi: net ir žmonių kalba kitokia. Nemunas vandenį neša vis lėčiau nelyginant susikaupdamas prieš neišvengiamą susitikimą su mariomis. Tokia jau upių dalia – paskęsti jūrose. O sausumoje, tame pačiame dešiniajame krante, prasideda Žemaitija, nepaprastai daug iškentėjusi žemė. Ne sykį savų išduota arba užstatyta – netgi didžiųjų Lietuvos kunigaikščių. Šimtmečius trukusi nuolatinė kova dėl savo būvio ir ne sykį apviltas pasitikėjimas išugdė žemaičio būdą: be reikalo žodžio netars, o ištarto nesulaužys. Tėvynei liks ištikimas iki galo.

Tokie ir piliakalniai čia, – nebylesni, paslaptingesni, gamtameldžių bei pagonių papročius menantys. Bus proga tuo įsitikinti ant Medvėgalio, paskutinio didaus lietuviškų panemunių kalno.

Rečiau vartojami žodžiai

<i>gairina</i>	–	<i>smarkiai pučia (vėjas)</i>
<i>iškuostos</i>	–	<i>išklausinėtos, ištardytos</i>
<i>būstas</i>	–	<i>namas, butas</i>
<i>igula</i>	–	<i>kariuomenės dalis</i>
<i>valda</i>	–	<i>valdomas nejudamasis turtas</i>
		<i>(gyvenamieji namai su visais pastatais)</i>

IŠ PASAKŲ SKRYNIOS

SIUVĖJAS VELNIŲ DVARE

(Sakmė)

Vienas siuvėjas, baigęs apsiūti ūkininko šeimyną, patraukė namo. Buvo pavakarė, saulė visai prie laidos, o namai dar tolokai. Reikėjo jam eiti per didelį pelkyną, kuriame dažnai vaidendavosi: tai velniai žmogų paklaidina, tai šikšnosparniai kepurę nutraukia, tai pasirodę aitvarai turtus žada.

Siuvėjas tikėjosi su šviesa pereiti pelkyną, o paskiau, kad ir naktį, pasiekti savo trobelę. Bet staiga pakilo toks tirštas rūkas, kad stačiai žingsnį nežinia kur žengti. Mato siuvėjas, kad nieko gero nebus iš naktinės kelionės, ir nusprendė atsisėdęs ant kupsto palaukti, kol rūkas nusės.

Atsisėdo ir net nepajuto, kaip užmigo.

Pabudęs žiūri – rūkas išsisklaidęs, žėri žvaigždės, o šalia stovi du gražūs ponaičiai, juodai apsiredę, žalias skrybėles užsidėję. Ponaičiai jį tuoj užkalbino:

— Meldžiamasis, padirbėk kelias dienas mūsų dvare. Reikia ponui pasiūti šešis švarkus, šešerius marškinius ir šešerias kelnės. Gerai užmokėsim.

— Ką gi, – sutiko siuvėjas, – juk ir dirbu tik dėl užmokesčio. Jei gerai užmokėsit – galim važiuoti.

Ponaičiai sušvilpė, ir šalia atsirado ketvertu pakinkyta karieta. Susėdo visi į jos vidų ir nulėkė, lyg paukščių sparnais nešami. Siuvėjas sėdi ir ausim karmo nesuprasdamas, kaip pelkių keliuku, kur ir pėsčias vos išsitenka eiti, dabar važiuoja karieta kaip niekur nieko.

Netrukus privažiavo dvarą, į kurią abu ponaičiai nuvedė siuvėją, vis žadėdami gerą uždarbį. Tuoj jam atnešė rietimą juodo audeklo, liepdami siūti švarkus, kelnes ir marškinius.

— Ir marškinius juodus? — paklausė siuvėjas.

— Ir juos, ir juos, — patvirtino ponaičiai.

Puolėsi siuvėjas prie darbo, nepaleisdamas iš rankų siūlo bei adatos. Vis pluša, vis skuba, o ponaičiai aplink sukinėjasi ir skaniais pyragais vaišina. Patiko siuvėjui ir darbas, ir šeimnininkai, tik vis galvoja, kaip čia bus su užmokesčiu, ar neapgaus šie ponaičiai.

Netruko prabėgti šešios dienos, ir paskutinis švarkas pasiūtas. Tada ponaičiai klausia:

— Kiek, meistre, paimsi už darbą?

Galvojo, galvojo siuvėjas, krapštė pakaušį, bijodamas nusipiginti ar per daug užsišaukti. Galų gale sako:

— Darbo buvo visai savaitei. Tai gal rublis nebus per daug?

O pats galvoja, kad tokius pinigus jam gali sumokėti tik labai turtingas ponas. Kur tai matyta: juk karvė penkis rublius kainuoja.

— Gerai! — nusijuokė ponaičiai. — Gerai dirbai, tai ir dosniai

užmokėsim. Duosim šimtą rublių, kad darbdaviais nesiskųstum.

— Už savaitę!? – nusigando siuvėjas. — Ne, ne, negaliu tokių pinigų imti.

— Taip, taip, už savaitę! – sušuko ponaičiai ir abudu leipsta juokais, žvangindami pinigus kišenėse.

Supylė siuvėjui į delną žvilgančio aukso rublius ir įsodinę karieton nukaukšėjo vieškeliu į miestelį.

Išlipo siuvėjas vidury miestelio ir tuojau nuskubėjo į smuklę karštos arbatėlės pagerti ir stiklelį karčiosios išlenkti. Per savaitę labiausiai to išsiilgo.

Kai žengė į smuklę, šios šeimininkas akis išvertė.

— Meistre, kur buvai dingęs. Jau šešeri metai, kai tavęs nematėme ne tik smuklėje, bet ir miestelyje. Jau tavo trobelė baigia sugriūti, vėjo šiauršama ir laužoma.

Siuvėjas net supyko.

— Ką čia niekus paistai? Savaitę laiko siuvau ponaičiams drabužius. Apie kokius šešerius metus kalbi?

Tik po kurio laiko susirinkę žmonės jį įtikino, kad jis tikrai kažkur siuvėjavo net ištisus šešerius metus.

Tiek jau to. Už gautus iš ponaičių pinigus gerai sutvarkė trobelę, bet tik naktim keliauti per pelkes bijodavo iš tolo.

Zuikio kopūstas

Zita Gaižauskaitė

Aš nei storas,
Nei išpūstas,
Bet vis tiek
Esu kopūstas.

Samanų žalios
spalvos.

Ir visai aš
Be galvos.

Bet mane
Pažįsta puikiai
Ilgausiai
Miško zuikiai.

KIŠKELIO DANTYS

Ten, kur miškas,
Kur takelis,
Žaidžia, striksi
Sau kiškelis.

Turi mamą
Ir tėvelį.
Myli jie
Abu kiškelį.

Tiktai liūdi
Va kiškutis –
Nei broliuko,
Nei sesutės.

Na, ne taip
Jau ir blogai,
Juk yra
Geri draugai.

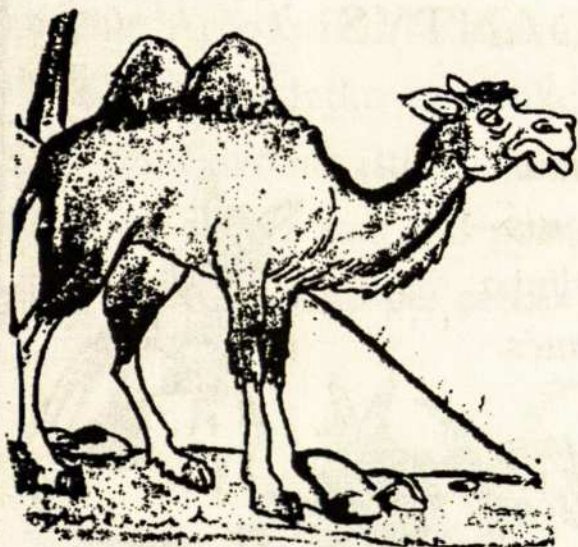
AR ŽINAI?

KUPRANUGARIAI – DYKUMŲ LAIVAI

Tikriausiai visi žinote, jog kupranugariai kartais vadinami „dykumų laivais“. Jais žmonės keliauja Sacharos dykuma ir kitais vėjų pustomais smėlynais. Kupranugaris garsėja kaip stiprus, patikimas ir neregėtai ištvermingas nešulinis gyvulys: net 10 dienų jis gali nešti krovinį per dykumą neėdęs ir negėręs! O atsigauti jam užtenka 10 minučių: atsigeria iki soties, pailsi ir gali vėl keliauti...

Manoma, kad laukiniai kupranugariai buvo prijaukinti ir virto naminiais gyvuliais apie 1000 m. pr. Kr., Vidurinėje Azijoje. Po šiai dienai jie naudojami kaip darbo ir transporto gyvuliai, be to, vietos

gyventojai augina kupranugarius dėl puikios jų vilnos, pieno ir mėsos. Laukinių kupranugarių šiuo metu pasaulyje išlikę nedaug: dvikupris kupranugaris gyvena Mongolijoje, Kinijoje, o guanakas ir vikunija (taip vadinamos kupranugarių rūšys) – Pietų Amerikoje. Laukinis vienkupris kupranugaris, deja, jau išnykęs – jį

pamatyti galima tik zoologijos sode.

Kupranugariai labai neišrankūs maistui: jie ėda sausą stepių žolę, skurdžius ir aštrius dykumų augalus. Tad iš kurgi jie semiasi tiek jėgų ir ištvermės?

Matyt, visa paslaptis glūdi šio gyvūno kuprose! Ten sukauptos riebalų atsargos – savotiški „sandėliai“, galintys sverti iki 100 kg. Kupros ir reguliuoja gyvūnų mitybą, todėl kupranugaris gali prarasti vandens kiekį, lygų 25% jo kūno masės ir jaučiasi visai gerai! Paprastai vidutinis kupranugaris pakelia apie 250 kg naštą, o taip apkrauti kupranugariai, eidami apie 10 km/h greičiu, per dieną nukeliauja 25-30 kilometrų.

Įdomu, jog kupranugariai neturi kanopų, jų galūnes dengia minkšti padai. Trečias ir ketvirtas kupranugario kojos pirštas turi elastingas odos raukšles, kurios apsaugo nuo sužalojimo keliaujant per kietą ir smėlėtą dykumų gruntą.

Zoologijos sode kupranugariai paprastai maitinami šienų, žolės, daržovėmis, mėgsta šakų žievę, medžių lapus, kaštono vaisius.

Šiuo metu zoologijos sode gyvena viena kupranugarių pora. Šįmet vasario mėnesį ši šeima susilaukė mažylio. Jauniklis gerai jaučiasi, o abu tėvai jį itin rūpestingai saugo. Mylintis tėtis artyn prie jauniklio neleidžia net šį narvą prižiūrinčių darbuotojų. O mama moko mažylį lakstyti, šokinėti. Ką tik gimęs kupranugariukas jau galėjo vaikščioti. Dabar jis dar maitinasi motinos pienu, o naktį, visai šeimai sumigus, mažiausias šeimos narys jaukiai tūno viduryje...

Angelė Grėbliauskienė

Lietuvos zoologijos sodo

Kanopinių žinduolių skyriaus vedėja

GALVOSŪKIAI

Surask 10 skirtumų.

Nupiešė Živilė Lekečińskaite

KAS KUR?

Kur Lietuvoje rastum šias įdomybes?

1. Senovės pilį, atstatytą saloje ežero vidury?	KRUOSATE
2. Aušros Vartų koplyčią su stebuklingu Marijos paveikslu?	JIUVINEL
3. Uostamiestį ir daug didelių laivų?	LAIKPODĖJE
4. Baltą, baltą pajūrio smėlį ir Birutės kalną?	GAPALONJE
5. Garsią Marijos šventovę ir ypatingą akmenį?	ULVIŠEJO
6. Laisvės statulą ir Čiurlionio paveikslus?	NAUKE
7. Aukštas smėlio kopas ir briedžius?	RONENGEJI

SUJUNK TAŠKELIUS

* * * * *

Baikite patarles:

Kaip pasiklosi,...

..., nes pats įkrisi.

Verkia duona, ...

Kas nedarba, ...

Neperšokęs tvoros,...

JUOKŲ MAIŠELIS

Matematikos pamokoje Petriuko žinios buvo įvertintos dvejetu, o muzikos mokytoja jį pagyrė ir parašė dešimtuką.

Tėvas, namuose patikrinęs dienoraštį, supyko ne juokais:

— Gavai dvejetą ir dar tau dainuoti norėjosi?

...

Lietuvių kalbos pamokoje:

- Apie ką mes kalbėjome praeitoje pamokoje?
- Mokėmės įvardžius.
- Petriuk, kur žioplinėji? Pasakyk du pavyzdžius.
- Kas? Aš?
- Teisingai. Sėsk.

...

Šeima kraustosi į naują butą. Petriukas tempia nedidelę spintą.

- O kur Jonukas? — klausia tėvai.
- Jis spintoje. Laiko pakabas...

...

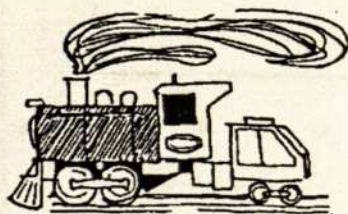
Geležinkelio stotyje susitinka du pažįstami.

- Et, kokia nesėkmė — pavėlavau į traukinį. — aimanuoja vienas.
- Daug?
- Dvi minutes.
- Tik tiek? O dejuoji, lyg būtum valandą pavėlavęs.

...

Toto su mama nuėjo į koncertą, kuriame debiutavo solistas, grojantis violončele. Kurį laiką kantriai sėdėjęs Toto staiga kad suriks:

- Na kada gi jis perpjaus tą savo mažą spintelę?!

- Kelneri, mano sriuboje plauko musė.
- Negali to būti. Plaukiojančių musių neteko niekur matyti. Jos skraido.

...

- Petriuk, kodėl sumušei draugą?
- Jis pernai pavadino mane raganosiu...
- Bet sumušei jį šiandien.
- Vakar buvau zoologijos sode ir pirmą kartą pamačiau tą raganosį.

...

- Klausyk, bičiuli, tu valgai kaip iš bado ištrūkęs. Nešiesi lėkštę po lėkštės. Ką gi šeimnininkai pasakys?
- Man nieko nepasakys, nes kiekvieną kartą aš sakau, kad tuos patiekalus nešu tau...

...

- Kur tu, Jonuk? — šaukia tėvas.
- Aš čia, kambary. Petriukui padedu.
- O ką Petriukas veikia?
- Ilsisi.

- Alio! Čia tu?
- Čia aš.
- Man atrodo, kad ne tu.
- Palauk, einu į veidrodį pažiūrėti!

...

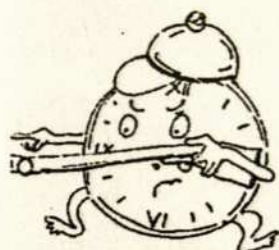
- „Jeigu aš šia gatve eisiu tiesiai, ar ten stovės Rotušė?“
- „Taip, ji stovės, net jeigu jūs neisite šia gatve“.

...

- Mama įmerkė į arbatos stiklinę sidabrinį šaukštelį ir paaiškino, kad sidabras užmuša mikrobus.
- Tai ką, mes dabar gersim arbatą su mikrobo lavonais? — ėmė piktintis Petriukas.

...

- Kai anksti ryte išgirstu žadintuvą, man atrodo, kad į mane šauda.
- Na, ir kaip? Šoki iš lovos?
- Ne, guliu kaip užmuštas.

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Bauža Tadas	už 10 dol. auką
Sirgedas Julia	už 5 dol. auką
Adomaitis Vytas	už 10 dol. auką
Jasaitienė Elena	už 5 dol. auką
Kazlauskas Leonas	už 5 dol. auką
Reškevičienė Gražina	už 10 dol. auką

* * * * *

Lithuanian Educational Council of the USA
13648 Kickapoo Trail Lockport, IL 60441 Tel. 708 - 301-6410